

شیوهنامه نحوه محاسبه و نگهداری سپرده قانونی بر اساس روش میانگین گیری

ماده ۱: به منظور پیش‌بینی پذیر نمودن جریان ورودی و خروجی ذخایر و کاهش نوسانات نرخ سود در بازار بین‌بانکی و همچنین تسهیل مدیریت نقدینگی بین‌روز بانک‌ها، محاسبه و نگهداری سپرده قانونی نزد بانک مرکزی به صورت میانگین‌گیری از مانده روزهای دوره محاسبه و دوره نگهداری اجرا می‌شود.

ماده ۲: دوره محاسبه و دوره نگهداری سپرده قانونی، هر کدام ۱۴ روز و شامل کلیه روزهای کاری و تعطیل می‌باشند. اداره عملیات بازار باز تقویم زمانی مربوط به شروع و خاتمه دوره محاسبه و دوره نگهداری سپرده قانونی را به صورت سالانه از طریق پایگاه اطلاع‌رسانی بانک مرکزی منتشر می‌کند.

ماده ۳: دوره محاسبه سپرده قانونی از روز شنبه شروع و تا پایان روز جمعه دو هفته بعد ادامه می‌یابد. در این دوره، مبلغ سپرده قانونی به صورت جداگانه برای کلیه روزهای دوره محاسبه، محاسبه شده و میانگین آن به عنوان مبلغ سپرده قانونی قابل تودیع توسط هر بانک در دوره نگهداری در نظر گرفته می‌شود.

ماده ۴: بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی موظفند کلیه اطلاعات مربوط به هر دوره محاسبه سپرده قانونی را در قالب جدول (۱) و حداکثر یک روز قبل از آغاز دوره نگهداری سپرده قانونی به اداره حسابداری کل و بودجه بانک مرکزی ارسال نمایند. کنترل صحت محاسبات سپرده قانونی توسط سامانه‌ای که به این منظور طراحی خواهد شد، صورت پذیرفته و مدیریت کل نظارت بر بانک‌ها و مؤسسات اعتباری بانک مرکزی ضمن دسترسی به سامانه مذکور، عملکرد بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی در اجرای صحیح این شیوه نامه را به صورت موردی بررسی نموده، موارد انحراف احتمالی را گزارش و اقدامات لازم جهت اصلاح را به بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی و اداره حسابداری کل و بودجه بانک مرکزی اعلام نماید.

ماده ۵: در صورت افزایش سپرده قانونی و تاخیر در ارائه صورت محاسبات سپرده قانونی از سوی بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی، اداره حسابداری کل و بودجه نسبت به محاسبه وجه التزام بر اساس ۱۰۰ درصد مبلغ افزایش و تعداد روز تاخیر اقدام می‌نماید.

ماده ۶: دوره نگهداری سپرده قانونی سه روز پس از اتمام دوره محاسبه (اولین سه‌شنبه بعد از اتمام دوره محاسبه) شروع و ۱۴ روز بعد (دوشنبه دو هفته بعد) خاتمه می‌یابد.

ماده ۷: در صورتی که شروع دوره نگهداری (سه‌شنبه) با روز تعطیل رسمی مصادف گردد اسناد مربوط به تودیع سپرده قانونی در اولین روز کاری بعد از تعطیلی ثبت خواهد گردید، ولی دوره نگهداری جهت محاسبات میانگین تغییر نمی‌کند.

تبصره: در تعطیلات طولانی مدت از قبیل عید نوروز مهلت ارسال صورت محاسبات و روز تودیع سپرده قانونی توسط بخش نظارت قابل تغییر می‌باشد.

ماده ۸: اداره حسابداری کل و بودجه بانک مرکزی در روز ابتدای دوره نگهداری سپرده قانونی، حساب سپرده قانونی بانک یا مؤسسه اعتباری را تعدیل و تغییرات متناظر را در حساب جاری آن بانک یا مؤسسه اعمال می‌نماید. مانده این حساب تا پایان دوره نگهداری سپرده قانونی قابل تغییر نیست.

ماده ۹: به منظور تسهیل مدیریت نقدینگی روزانه، بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی می‌توانند حداکثر تا ۳۰ درصد سپرده قانونی خود را به صورت اعتبار بین‌روز استفاده نمایند. در این راستا، برای هر یک از بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی، حساب سپرده میانگین افتتاح می‌شود و بانک‌ها می‌توانند از اعتبار در حساب سپرده میانگین تا سقف ۳۰ درصد سپرده قانونی استفاده نمایند؛ به نحوی که میانگین مانده‌های روزانه این حساب در پایان دوره منفی نباشد (شکل ۱ و ۲). بانک مرکزی حسب شرایط و اقتضات بازار بین بانکی می‌تواند میزان استفاده بانک‌ها از حساب سپرده میانگین را کاهش یا افزایش دهد.

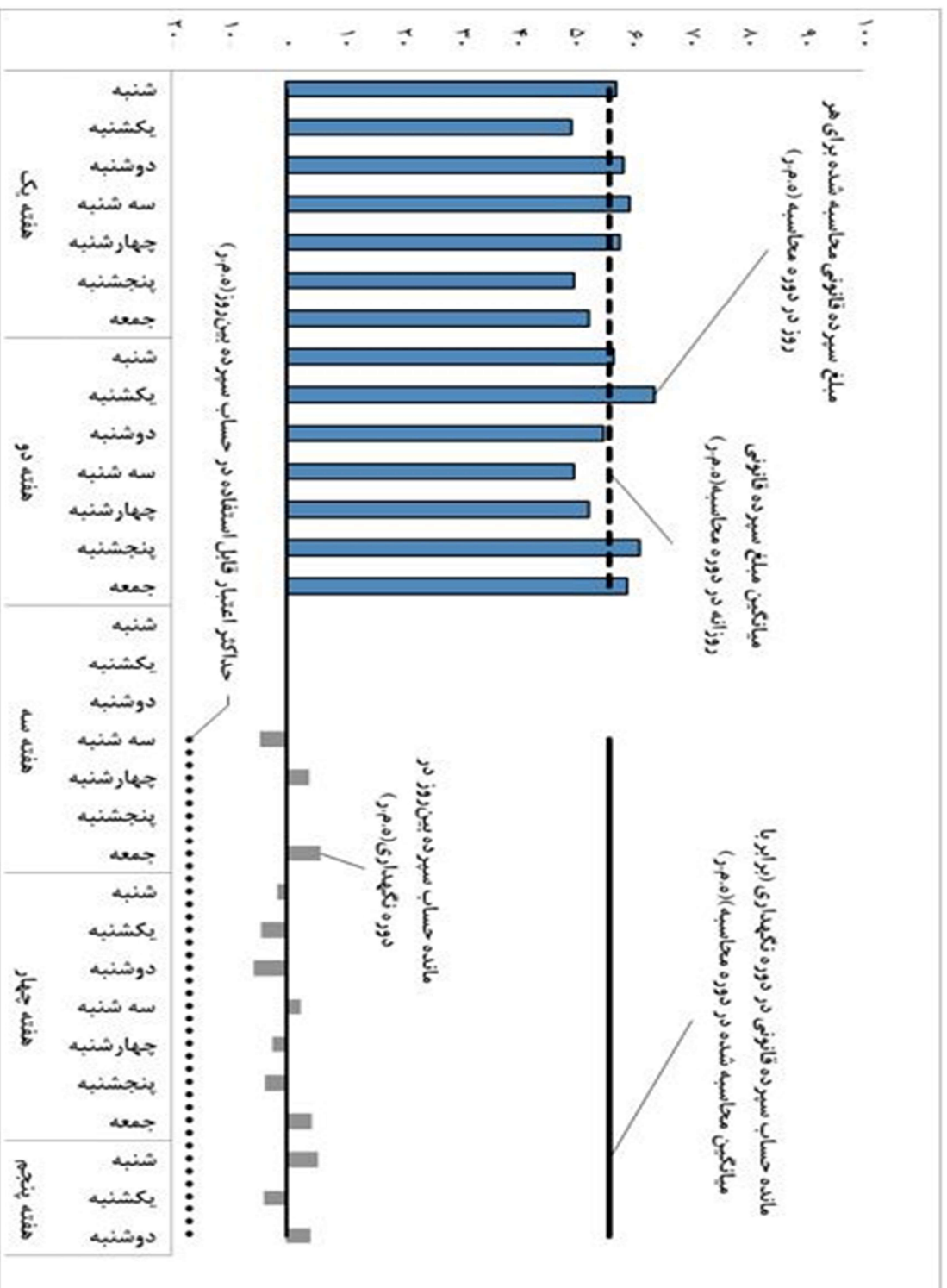
ماده ۱۰: در صورتی که میانگین مانده‌های روزانه حساب سپرده میانگین در دوره نگهداری برای بانک یا مؤسسه اعتباری منفی شود، اداره حسابداری کل و بودجه بانک مرکزی آن را اضافه برداشت در نظر می‌گیرد و وجه التزام اضافه برداشت متناسب با کسری حساب (معادل ۱۴ برابر میانگین حساب سپرده بین‌روز در دوره نگهداری) را از حساب جاری بانک کسر می‌کند. اداره معاملات ریالی، گزارش حساب سپرده میانگین را در پایان دوره نگهداری سپرده قانونی به اداره حسابداری کل و بودجه ارسال می‌نماید.

ماده ۱۱: استفاده از ۳۰ درصد سپرده قانونی جهت مدیریت نقدینگی روزانه، جایگزین اعتبار بین روز بانک مرکزی می‌شود. در صورتی که نیاز نقدینگی بین روز بانک از ۳۰ درصد سپرده قانونی تعیین شده فراتر رود، بانک یا مؤسسه اعتباری تنها در صورت تودیع وثیقه می‌تواند از اعتبار در طول روز بانک مرکزی استفاده نماید.

جدول ۱- سرفصل‌های مشمول محاسبه سپرده قانونی به همراه نحوه محاسبه آن

نوع سپرده	نسبت سپرده قانونی (قرض ۱۰ درصدی برای تعین سپرده‌های مشمول)	شئیه	
		مناطق اصلی	مناطق آزاد
		ماده سپرده‌ها (مناطق اصلی)	ماده سپرده‌ها (مناطق آزاد)
قرض الحسنه جاری ریالی	۰.۱		
بستلکاران موقت به ریال	۰.۱		
ماده‌ها مطالبه نشده به ریال	۰.۱		
وجه شخص متوفی و محجور به ریال	۰.۱		
وجه بانکنگیف به ریال	۰.۱		
جوله‌های عهده ما به ریال	۰.۱		
وجه انزاع شده مصرف نشده	۰.۱		
لواح چکهای بانکی فروخته شده (خالص)	۰.۱		
جمع سپرده‌های دیداری		+	+
سپرده قرض الحسنه پس‌انداز ریالی	۰.۱		
پس‌انداز قرض الحسنه ویژه مسکن	۰.۱		
پس‌انداز قرض الحسنه ویژه جولان	۰.۱		
پس‌انداز قرض الحسنه ویژه مصرف نشده	۰.۱		
جمع سپرده‌های قرض الحسنه پس‌انداز		+	+
سپرده‌های سرمایه‌گذاری کوتاهمدت	۰.۱		
سپرده‌های سرمایه‌گذاری کوتاهمدت ویژه	۰.۱		
سپرده‌های سرمایه‌گذاری بلندمدت یکساله	۰.۱		
سپرده‌های سرمایه‌گذاری بلندمدت دو ساله	۰.۱		
سپرده‌های سرمایه‌گذاری بلندمدت سه ساله	۰.۱		
سپرده‌های سرمایه‌گذاری بلندمدت چهار ساله	۰.۱		
سپرده‌های سرمایه‌گذاری بلندمدت پنج ساله	۰.۱		
پس‌انداز کارکنان دولت (سهیم مستخدم)	۰.۱		
پس‌انداز کارکنان دولت (سهیم دولت)	۰.۱		
جمع سپرده‌های سرمایه‌گذاری مدت‌دار		+	+
سپرده نقدی ضمانت‌نامه‌ها به ریال (بخش دولتی)	۰.۱		
سپرده نقدی ضمانت‌نامه‌ها به ریال (بخش خصوصی)	۰.۱		
پیش‌دریافت معاملات (بخش دولتی و خصوصی)	۰.۱		
مستدوق پس‌انداز مسکن (پس‌انداز مسکن)	۰.۱		
سپرده خرید مسکن	۰.۱		
پس‌انداز کارکنان	۰.۱		
مستدوق بازنشستگی کارکنان	۰.۱		
حساب بین بانکی‌ها و موسسات اعتباری (خراج از بازار بین بانکی)	۰.۱		
جمع سایر سپرده‌ها		+	+
پیش‌دریافت اعتبارات تسدای (بخش دولتی و خصوصی)	۰.۱		
پیش‌دریافت اعتبارات تسدای داخلی (بخش دولتی و خصوصی)	۰.۱		
جمع پیش‌دریافت از مشتریان بابت اعتبارات تسدای		+	+
جمع کل سپرده‌های مشمول سپرده قانونی		+	+
کل سپرده قانونی قبل از آزمون (مجموع حاصل ضرب ماده سپرده‌ها (۱) در نسبت تعیین شده) (۲)		۰	۰
حداکثر وجه نقد قابل کسر از سپرده قانونی (۲٪ کل ماده سپرده‌های مشمول)		۰	۰
وجه نقد موجود در ترازنامه بانک (۳)			
کل سپرده قانونی قابل تودیع (پس از اراضی) (کسر وجه نقد (۳) از سپرده قانونی محاسبه شده) (۴)			

شکل ۱ - نحوه محاسبه و نحوه نگهداری سپرده قانونی توسط یک بانک موردی با مدیریت نقدینگی مناسب

شکل ۲- نحوه محاسبه و نحوه نگهداری سپرده قانونی توسط یک بانک موردی با مدیریت نقدینگی ضعیف

